Naturens år nätverksträff om Naturlyftet

Torsdag 1 oktober 2026 kl. 10:00 – 16:30.
Nyheter, utvecklingsdiskussioner och inspiration i Skånska gruvan, Skansen

På gång i organisationerna 2
Nytt verktyg: Planetary Communications 4
Naturlyftet – strategi och framåtblick. 5
Workshop om Naturlyftet 6
Mötesdatum 2027 8
Visning av Skansens pedagogiska verksamhet 9

Deltagare

Förnamn	Efternamn	Organisation
Kerstin	Westberg	Nationellt resurscentrum för biologiundervisning, Bioresurs (UU)
Susanna	Edvall Bons	Naturhistoriska riksmuseet (NRM)
Claes	Enger	Naturhistoriska riksmuseet (NRM)
Louise	Tenn	Naturhistoriska riksmuseet (NRM)
Birgitta	Säihke	Naturskoleföreningen
Berit	Oscarsson	Naturvårdsverket
Erik	Ahlström	Plogga
Helena	Bengtsson	Skogen i Skolan
Anna	Steinwall	Skogen i Skolan/Föreningen Skogen
Johan	Samuelsson	SLU Artdatabanken
Annika	Borg	SLU CBM/Artdatabanken
Mir	Mir Grebäck von Melen	SLU Centrum för naturvägledning
Per	Bengtson	SLU Centrum för naturvägledning
Eva	Sandberg	SLU Centrum för naturvägledning
Ola	Langvall	SLU, Svenska fenologinätverket
Elin	Gülich	Stiftelsen Skansen
Hanna	Fransson	Stiftelsen Skansen
Marika	Haeggstroem	Stockholm Resilience Center
Scarlett	Szpryngiel	Svenska botaniska föreningen (SBF)
Helena	Rosenberg	Sveriges hembygdsförbund
Lina	Ljungqvist	Tyresta nationalpark
Jessica	Ångström	WWF

Välkomna!

Eva Sandberg på SLU Centrum för naturvägledning och Hanna Fransson från Skansen hälsade välkomna.

På gång i organisationerna

Kort presentation från närvarande organisationer.

Naturskoleföreningen, Birgitta Säihke

- Presenterade Naturlyftet på Naturskoleföreningens årsmöte. I tidskriften *Bladet* planeras en presentation av målen i The Biodiversity Plan. Birgitta har sålt märket till medlemmar med gott resultat.
- Tyvärr har mycket energi i föreningen varit att minska nedläggningshoten mot naturskolor.

Nationellt resurscentrum för biologiundervisning, Bioresurs (UU), Kerstin Westberg

- Utvecklar olika material om biologi inkl. biologisk mångfald för alla åldrar. Producerar *Bi-lagan* om pedagogisk utveckling och hemsidan.
- Fyra personer arbetar på bioresurs, arbetar mkt med undervisning.

Tyresta nationalpark, Lina Ljungqvist

- Representerar naturum i Sverige, 32 st. Vi har The Biodiversity mattan på naturum i läshörnan med en plansch. Det finns en symbol utställd också och föreläsningar i samband med föreläsningar av. Annars tar natur.

Svenska botaniska föreningen, Scarlett Szpryngiel

- Föreningen har sju anställda, mest på deltid. Naturens år eller Naturlyftet har inte lyfts så mkt inom SBF. En möjlighet att implementera detta mer i våra olika sammanhang.
- Ger ut Sveriges Botaniska TIdskrift och Vilda växter. Floraväkteri och många andra projekt har koppling till biologisk mångfald.

SLU, Svenska fenologinätverket, Ola Langvall

- Ansvarar för SLUs skogliga försökspark i Mora, samt arbetar med Svenska Fenologinätverket som varit verksamt sedan 2008, där också Sveriges botaniska förening (SBF), Artdatabanken, Naturhistoriska riksmuseet, Länsstyrelser och naturum ingår.
- Arbetar mycket med Naturens kalender. Vår och försommarkollen genomförs i samarbete med SBF. Området har stor utvecklingspotential.
- Arrangerar i juni 2028 en internationell fenologikonferens i Uppsala.

SLU Artdatabanken/CBM, Johan Samuelsson, Annika Borg

- Artdatabanken har slagits ihop med Centrum för biologisk mångfald (CBM) nyligen.
- Ger ut tidskriften Biodiverse finns på papper och webb.
- Konferensen Flora & fauna i våras använde The Biodiversity Plan-symbolen.
- Nästa Flora & Fauna-konferens sker 28 april 2027. CBM håller Mångfaldskonferensen med våtmarkstema 22 okt 2026. Swedish Biodiversity Symposium sker 19–21 oktober 2027 i Uppsala.

Världsnaturfonden, Jessica Ångström

- Den nya *Living planet report* kommer snart. Global matproduktion och hopp är i fokus framåt, både kopplat till arter och systemförändringar.
- Lyckat exempel med medborgarforskning med bildanalys på Stora Karlsö.
- Kampanjerna Gör Sverige Vildare och Igelkottsveckan har genomförts.

Naturhistoriska Riksmuseet, Claes Enger, Louise Tenn

- Claes: De globala biodiversitetsmålen genomsyrar arbetet. En ny utställning om biomångfald kommer att invigas 2030. En ny testutställningsyta kommer att skapas under tiden. Just nu en stor fotoutställning ”Wildlife Photographer of the year”. På Cosmonova går Ocean dreams, ett samarbete med Voice of the ocean.
- Louise: Anne Sverdrup Tygesen kommer på besök och berättar om sin nya bok Eremitsommar, som handlar om relationen till naturen. NRM har temakvällar om hopp och hot.
- Louise representerar också Namsa, vars höstmöte snart utannonseras, där Karin Johansson medverkar och talar om användning av AI.

Helena Rosenberg, Sveriges hembygdsförbund

- Naturrestaureringsdialoger lyfter kulturlandskapet. Arbetar mycket med byggregler som lyfter a kulturhistoriska värden, energieffektiviseringsdirektivet, mm.
- Involverade i Pilgrim Sverige och hur man lyfter natur och kultur längs pilgrimsleder.

Skansen, Hanna Fransson

- Kommer att berätta om verksamheten under eftermiddagens visning av den pedagogiska verksamheten vid Skansen.
- Exempel: Skansen hade aktiviteter för skolklasser i Nämdöskärgårdens nationalpark på Bullerö samtidigt som CNV var där och gjorde besökarundersökningar förra veckan.

SLU Centrum för naturvägledning, (CNV) Eva Sandberg, Per Bengtson, Mir Grebäck von Melen

- Arbetar med nya nationalparkerna i Bästeträsk och Nämdöskärgården – och mycket annat. Samarbetar med många olika aktörer. Arbetar med naturvägledning vid pilgrimsleder och vandringsleder. Medverkar vid mångfaldskonferensen 22 okt.
- Arbetar med kommunikation kring naturrestaureringsarbete, bland annat hur man kan arbeta med naturvägledning vid restaurering av våtmarker.
- Samarbetar med Svenska Fenologinätverket kring utställningen Räkna med förändring som handlar om klimatförändringarnas påverkan på naturen, som skapas till åtta nya naturum.

Plogga, Erik Ahlström

- Plogga är en massrörelse som kombinerar miljöarbete och motion.
- Erik bjuder in nätverkets organisationer att skapa enkla aktiviteter där människor kombinerar rörelse, naturupplevelse och Plogging.
- Plogga engagerar människor som normalt inte deltar i naturvårdsaktiviteter, genom att koppla naturengagemang till hälsa, gemenskap och rörelse.
- Plogga integrerar Plogging i skolornas värld och har nätverk i över 90 länder.
- Erik var inbjuden att medverka även om Plogga inte ingår inte i Naturens-år-nätverket.

Naturvårdsverket, Berit Oscarsson

- NV har en ny instruktion sedan 1 september. Det har kommenterats att skrivningen om att Naturvårdsverket ska vara pådrivande har tagits bort, men vi arbetar vidare vårt uppdrag förutsätter att myndigheten är proaktiv. Skrivningen om att arbeta för biologisk mångfald har blivit tydligare.

Skogen i skolan, Helena Bengtsson och Anna Steinwall

- Målgrupp är lärare i grundskolan. Utomhuspedagogik är en stor verksamhet. Skogen i skolan har hundratals lärmaterial och en skolskogsryggsäck som Lek och Lär sprider.
- ”Naturtolvan” är ett återutgivet skolmaterial med många bilagor.
- Skogen i Skolan är även med i nätverket Utenavet. Ute är Inne-konferensen. Har skapat nytt material kring allemansrätten.

Nytt verktyg: Planetary Communications

Marika Haeggman från Stockholm Resilience center beskrev arbetet med Planetary Communications – *How we communicate can determine the fate of our planet.*
Se https://www.stockholmresilience.org/research/research-projects/planetary-communications.html

Tankenöt: Vilket är ditt bästa exempel på forskningskommunikation om planeten. Vad var the ”secret sauce” i ditt exempel, vad gjorde det framgångsrikt?

Exempel:

- Ola Langvall: Vår och försommarkollen är framgångsrikt. Man kan få stort genomslag och engagera tusentals i rapporteringen.
- Johan Samuelsson: Skogs-Elmia i Jönköping visade sig vara en bra kommunikationsmöjlighet. Skogsbrukare är ofta skeptiska till naturvård, men dialogen ledde till stolthet över egna positiva insatser i skogen.
- Helena Rosengren: Webbinarier om historiska kartor är mycket populära, som beskriver hur landskapet har förändrats.
- Birgitta Säike: Upptäckten av Galileo Galilei om att Jorden snurrar kring solen är hoppingivande. Även idag bemötes forskare med hot och hat, precis som Galileo gjorde – och som hade rätt

De nio ingredienserna i Planetary communications:

1. **Var faktabaserad.** Undvik överdrifter, var korrekt och evidensbaserad.
2. **Förenkla.** Bryt ner komplexa idéer utan att förenkla för mycket. *Ex The Carbon Law. =Halvera utsläppen varje decennium.*
3. **Tajma det klokt.** Leverera budskap strategiskt när mottagarna är som mest mottagliga. Upprepa och tjata. Säg det viktiga budskapet igen! *Ex 10 new insights in climate science.*
4. **Koppla till andra samhällsfrågor.** Hälsa, ekonomi, rättvisa.

5. **Inspirera till kollektiv handling.** Motivera målgrupper med uppnåeliga gemensamma målbilder.
6. **Lyft fram lösningar.** Prioritera de som riktar in sig på grundorsakerna. *Hitta en balans mellan hot och hopp. Ibland behövs skrämsel och tydliggöra hot, men inte i alla sammanhang.*
7. **Navigera känslor.** Hantera rädsla, hopp och andra känslomässiga reaktioner konstruktivt. (Det gäller både målgrupperna, och för oss som forskare.) Vi behöver möta människor. *Ex Bob Hunds Matvagn på Way out West om hur vi kan äta hållbart. Kaffets miljöpåverkan är ett exempel som människor inte var redo att diskutera – visade det sig.*
8. **Gör det personligt.** Koppla till individuella erfarenheter och värderingar. Hitta en hjälte.
9. **Visualisera.** Använd visuella medel för att göra data och koncept konkreta.

De nio ingredienserna är en checklista, blanda klokt, anpassa till målgrupp, tidpunkt och sammanhang. Planetary communications är ett Formas-projekt som avslutas under året. Nu söker man nya medel för att arbeta vidare.

- Stockholm Resilience week, sker 4–8 okt 2027.

Fem huvudbudskap:

1. Kommunikation är nyckeln.
2. Nio ingredienser, oändliga recept.
3. Ingen universallösning.
4. Investera i kommunikation.
5. Kommunicera för resiliens.

SVTs satsning Jorden vi ärvde

- Eva Sandberg berättade att de sex avsnitten ”*Jorden vi ärvde”* kommer att kompletteras med *”Den stora helgvandringen”,* som inspirerad av den stora älgvandringen blir en vandring på olika platser i landet hösten 2028.
- Lotten Bruun Esselin på SVT medverkar gärna 2027 i ett möte och berättar om hur man kan medverka i arbetet.

Naturlyftet – strategi och framåtblick.

Eva gav nulägesbeskrivning för Naturlyftet

- Naturlyftet är ett smörgåsbord av aktiviteter och samarbetsmöjligheter.
- Samordningsgruppen består av Claes Enger, Naturhistoriska riksmuseet (NRM), Jessica Ångström, WWF, Anna-Lisa Wrange, Gothenburg Global Biodiversity Centre (GGBC)
- Annika Borg, SLU Centrum för biologisk mångfald. Eva Sandberg och Per Bengtson, SLU Centrum för naturvägledning.
- CNV organiserar webbinarier där forskning möter praktik kopplat till naturlyftet i samarbete med Mistra miljökommunikation 2026 och 2027.
- CNV medverkade i Flora & Fauna i maj 2026 och berättade om Naturlyftet.
- I Södra hyttan sker 20–21 november ett möte för naturvägledare och andra med erfarenhetsutbyte om Naturlyftet med Rewilding som exempel.

Naturlyftet Open space i september 2025

- Per gav en återblick till mötet med gruppdiskussioner som skedde på Naturhistoriska Riksmuseet. https://www.slu.se/kalender/2025/09/naturlyftet-openspace2025/

www.naturlyftet.se

- Webbplatsen www.naturlyftet.se utvecklas vidare. Knappar går att beställa.

- En folder finns på För naturlyftets samarbetspartners.
- Tre affischer i A3-format finns också där att ladda ner som PDF.

Workshop om Naturlyftet

Mir Grebäck von Melen från SLU Centrum för naturvägledning ledde workshopen som baserades på tre frågor för att utveckla nätverkets arbete framåt:

1. Hur skulle du vilja att nätverket nyttjar din organisation
2. Hur skulle du vilja nyttja nätverket i din organisation
3. Hur kan din organisation nyttja konceptet? Grafik, webbsida, webbinarier, utspel.

Summering från workshopen

Hur skulle du vilja att nätverket nyttjar din organisation?

- Flera sa att de har fysiska platser som kan nyttjas, däribland Naturhistoriska riksmuseet, Skansen och Tyresta. På flera av platserna kan större event arrangeras.
- NRM: Vi har experter som kan nyttjas. Nätverket är också ett bra bollplank för att få feedback på vår verksamhet.
- Skansen:
- Skogen i Skolan har klassrummet Yggdrasil i Stora skuggan.
- SBF: Vi har skrifter och nyhetsbrev. Vi har också stor sakkunskap, både inom växter, naturskydd och artskydd. Vidare får vi datainsamling över hela landet som också gärna får nyttjas.
- WWF: Vi organisationer sitter också på expertis som kan nyttjas. Det bjussar vi gärna på. Använd oss också gärna som samverkansorganisation för att söka pengar och projekt.
- Skansen: vi nyttjas gärna som pedagoger och kan vara en plats för andra i nätverket att arrangera aktiviteter på.
- Artdatabanken: Använda vår databas. Rapportera in vid aktiviteter. Bidra med observationer och bjud in respektive målgrupp att göra detsamma.
- Tyrsesta: Använda oss som plattform för att förmedla forskning mm. Till exempel genom föreläsningar. Skulle också vilja utforska konceptet ”naturens kalender” ihop.
- Plogga: Använd våra ambassadörer som föreläsare och ta ut åhörare och plogga. Nyttja engagemanget som finns hos oss för att få igenom nätverkets visioner. Genom oss kan nog många inom nätverket nå nya målgrupper, särskilt de som normalt inte deltar i ”naturaktiviteter”, Vi finns i 90 länder och kan dela exempel på metoder och inspiration från organisationer runt om i världen.
- Naturvårdsverket: Använd vår kunskap, den vi har och den vi utvecklar. Skulle också vilja att nätverket använde de kommunikationskoncept NV tagit fram, exempelvis kring allemansrätten.
- Naturskoleföreningen: Skriv till vår medlemstidning med aktiviteter och kunskap så kan vi sprida det i Bladet. Naturskoleföreningen har ett material i Lära in ute bokserien. Aktiviteter hur man arbetar med biologisk mångfald. Tänker på identifikationsleken. Förmedar kunskap om biologisk mångfald, med entusiasm och energi.
- Sveriges hembyggdsförbund: Nyttja oss för kunskap om de biologiska värdena i kulturlandskapet. De gröna kulturarvet och traditionella brukningsmetoderna som gynnar den biologiska mångfalden. Berätta om hållbarhet i befintliga resurser i bevarandet och användandet av kulturarvet och olika landskapstyper.
- Fenologinätverket: Nyttja oss för att få fenologidata för att kommunicera hur naturens anpassning till årstiderna sett ut historiskt och i nutid, på plats just där verksamheten äger rum. Vi kan också skriva om andra i vårt nyhetsbrev. Vi vill gärna bli nyttjade som plattform för medborgarforskning också, ex. skolor samlar in löv eller vissa växter från olika delar av landet.

Hur skulle du vilja nyttja nätverket i din organisation

- NMR: Som kompetens och resurs-bank, både vad gäller utställningar och programverksamhet. Vi skulle också gärna samarbete inom pedagogiska frågor, såsom i samverkan med Skogen i skolan.
- SBF: Som remisshjälp. Ibland skickas saker ut på remiss till större organisationer och inte till oss. Att då få vår röst hörd genom nätverket vore bra. Även få synlighet i andras kanaler.
- Artdatabanken: Ge oss feedback om våra webbapplikationer och hur vi jobbar med rödlistade arter mm.
- Bioresurs: Komma ihåg att Bioresurs finns och kontakta oss om det är något man vill nå ut med till lärare/skola. Vi är bra på att sprida material!
- Skansen: Pedagogiska strategier – exempel/resurser som gör det pedagogiska arbetet mer effektivt och når ut till så många som möjligt. Nätverket är också en plattform för uppdatering av kunskap, speciellt ny forskning eller liknande för att förändra pedagogiska arbetet i aktuella samhällsfrågor.
- Tyresta: Mer mingel och tillfällen till att ställa frågor. En plattform för att samla kraft till förändring.
- Plogging: Få hjälp med att söka bidrag och delta i projekt.
- Naturvårdsverket: Som ett viktigt kontaktnät. Ta del av mötet som vardera i nätverket har med medborgarna.
- Tillgång till bra informationsmaterial om FNs räddningsplan. Folder bra. Bearbetning av targets med våra förslag till åtgärder.
- WWF: Som ett nätverk fyllt av kunskap och inspiration. Också använda nätverket som expertstöd vid skrivandet av remissvar.
- Fenologinätverket: som kanaler med vår verksamhet.
-

Hur kan det göras i din organisation:

- Tyresta, Lina: Symbolen för naturlyftet kan visas på naturum. Man kan där visa vad som händer hos Naturlyftets olika medlemmar. Man kan skapa en fysisk plats och visualisering. Vi vill också göra en naturens kalender, fysisk, som visar fenologi från 1873 och framåt. När blommade blåsippan 1873. När blommade den 2026? Den kan säljas på naturum.
- Skogen i skolan: Hur kan vi tillsammans arbeta för att förebygga biofobi?
- WWF: Alla behöver inte göra allt. Exempelvis kan vissa av organisationerna gå samman och söka pengar för gemensamma projekt. Nätverket är som en godispåse som alla kan nyttja.

NRM: Feedback och erfarenhetsutbyte som sker under nätverksträffarna är också mycket viktigt. Det är viktigt att komma samman och bjussa på idéer. Kunskapsinhämtmning tillsammans, som *Planetary communications* idag.

Vad skulle nätverket kunna göra i Naturlyftets namn.

- Skogen i skolan: Friluftslivets år 2021 engagerade många men var en satsning som sedan tog slut. *Luften är fri* finns kvar men underhålls inte.
- Eva CNV: Naturlyftet har inga öronmärkta medel är långsiktigt till 2030 och utvecklas framåt utifrån organisationernas prioriteringar.
- Johan: Det viktigaste är att vi träffas och ha ett långsiktigt perspektiv. Skulle också vilja gå igenom målen- och se vad vi gör och var det finns luckor. Prioritera bland målen tillsammans. Skapa gemensam kampanj fast var och en för sig i våra egna kanaler.
- Claes: Viktigt att arbeta tillsammans i flera år.
- Helena, Hembygdsförbundet: Om det är ok att arbeta långsiktigt, så behöver Naturlyftet inte ses som ett projekt. Vi kan sätta Naturlyftsloggan där det passar.
- Ola, Fenologinätverket: VI kan alla identifiera var vår verksamhet passar in. Vi kan länka från våra webbsidor till Naturlyftet. Det är även viktigt att dokumentera det som görs. Det finns många fysiska mötesplatser att samlas kring, tillfällen att ses, där vi

kan använda våra nätverk Vi vill inte att det ska bli en jättesatsning som snabbt tar slut.
- Eva, CNV: Vi kommer att fortsätta detta och det behöver inte gå jättefort. Naturlyftet är en gemensam nämnare som vi kan använda för att sträva bättre tillsammans mot räddningsplanens mål
- Louise: Vi behöver arbeta vidare för att ta vara på och förtydliga konceptet.
- NMR: Visa webbinarier och seminarier internt men också nyttja grafiken när vi gör saker.
- Bioresurs: ta inspiration från andra satsningar likt ”Håll sverige rent”
- Tyresta: en Naturens kalender där vi kan visa på skillnader från tidigare år, men också informera om våra olika verksamheter samt kanske använda för att uppmuntra kalenderanvändarna till att rapportera in sina egna fynd.
- Sprida brädspelet från Öresund till fler.
- Skapa en kurs i hur man skriver bra projektansökan som väver in frågor om biologisk mångfald.
- Vi behöver en underrubrik till Naturlyftet. En mening som snabbt fångar vad det är vi vill och vad vi är.

Skapa rum för dialog om Naturlyftet

- Eva, CNV: NRMs och SRCs presentationer pekar på behovet att skapa rum för dialog. Hur kan vi göra detta och skapa tillfällen att bjuda in till dialog för besökare, medlemmar och andra? Utgångspunkten för Naturlyftet är bland annat att det finns en räddningsplan. Vad kan jag göra för att bidra i min roll och organisation. Att skapa arenor för dialog om biologisk mångfald som passar respektive organisation är något alla skulle kunna göra.
- Kan vi göra det som aktiviteter kopplade till Naturlyftet, som NRMs testyta, och Tyrestas matta, samt inom lärarfortbildningar?

Sammanfattning från workshopen:
Workshopen visade på ett stort engagemang och en vilja att nyttja varandras resurser inom nätverket. Många lyfte särskilt fram att de gärna ser att andra i nätverket använder deras kunskap, expertis, kommunikationskanaler och mötesplatser, både digitala och fysiska. Det finns stora möjligheter att sprida varandras aktiviteter och budskap genom exempelvis nyhetsbrev, webbplatser, föreläsningar och gemensamma arrangemang.

Några viktiga medskick för det fortsatta arbetet var:

- Ta tillvara nätverkets resurser: Dela kunskap, pedagogiskt material, kontaktnät och kommunikationskanaler samt använda varandra som bollplank och expertstöd.
- Utveckla konkreta samarbeten: Exempelvis gemensamma aktiviteter, projektansökningar, medborgarforskning och initiativ som Naturens kalender.
- Tydliggöra Naturlyftet: Förtydliga vad Naturlyftet står för, prioritera bland målen och göra det enkelt för organisationerna att använda konceptet och grafiken i sina egna verksamheter.
- Skapa fler tillfällen för möten och dialog: Både inom nätverket och med allmänheten, med fokus på biologisk mångfald och vad olika aktörer kan bidra med.

En återkommande synpunkt var att Naturlyftet ska vara en långsiktig satsning som får växa fram över tid. Alla behöver inte göra allt, utan varje organisation ska kunna bidra utifrån sina egna förutsättningar och sin befintliga verksamhet.

Mötesdatum 2027

- Onsdag 7 april 2027 KL 13–15, online
- Torsdag 30 september 2027. På plats i Naturhistoriskas nya utvecklingsrum!?

Visning av Skansens pedagogiska verksamhet

- Pedagogerna Hanna Fransson och Elin Gulich visade hur de arbetar med skolor och andra besökare för att öka kunskapen om biologisk mångfald och klimat och bidra till ett ökat engagemang för naturen. Vi besökte fäbodens djur, sälarna, älgarna och björnhägnet.
- Dessutom tog vi en gruppbild med utblick över Stockholm.

Stor tack till Skansen med Hanna och Elin för fint värdskap för dagens möte!